

structural and semantic point of view as well as has determined different ways of their translation in belles-lettres texts and newspaper articles. Within the research, the articles, summaries and belles-lettres texts on the current topic were studied.

Key words: *realia, nonequivalent vocabulary, belles-lettres texts, classification, ways of translation.*

*Артур Гудманян
(Київ)*

УДК 81'255.4'28:81'342 (045)

ФОНОГРАФІЧНІ АНОМАЛІЇ ДІАЛЕКТНОГО МОВЛЕННЯ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Статтю присвячено дослідженню фонографічних особливостей перекладу діалектного мовлення у творах американського письменника М. Твена. Проаналізовано та осмислено шляхи відтворення фонографічних аномалій діалектного мовлення в українських перекладах творів М. Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» та «Пригоди Тома Соїєра», виявлено новаторські риси творчого пошуку перекладачів як визначальних ознак створення прийомів і способів їх перекладу. Уперше проведено цілісний аналіз особливостей фонографічних аномалій діалектного мовлення. Виявлено частотність використання фонографічних аномалій у творах М. Твена та наголошено на доцільності їх відтворення у вторинних текстах. Здійснено зіставний аналіз цитат оригіналів та перекладів на фонографічному рівні та виявлено на цій основі неправомірність використання стандартної мови та просторіччя мови перекладу. Виокремлено такі прийоми і способи перекладу фонографічних аномалій, як-от: пропуск букв у словах, вилучення кінцевих літер, фонетичне ковтання, фонетичне опушення.

Ключові слова: *переклад, художній переклад, діалект, аномалія, прийоми і способи перекладу, афро-американський вернакуляр.*

Постановка проблеми. Одним із головних напрямків розвитку сучасного перекладознавства є розробка питань, пов'язаних з проблемами перекладу художньої літератури, і зокрема, передачі діалектів. Аномалії діалектного мовлення є особливістю територіальних та соціальних діалектів, асоціюються з певною групою носіїв. Зважаючи на різні чинники в культурі мови перекладу діалект слід розглядати як соціолінгвальне явище, функціонування якого пов'язане насамперед з питанням розуміння, оскільки діалект – це унікальне мовне явище, котре виникає у результаті різних історичних і мовних процесів, відповідно не має сталих, закріплених традицією відповідників. Завдання перекладача ускладнюється, коли аномалія діалектного мовлення використовується в ролі носія стилістичної інформації, що обов'язково передбачає збереження смислового навантаження першотвору.

Діалектизм входить до складу чинників, які формують ідіостиль письменника, розкривають сутність персонажа, його соціальний статус, рівень культурного розвитку, територіальну приналежність. У літературному творі аномалії діалектного мовлення виконують важливу роль в утворенні семантичної композиції художнього тексту поряд з іншими стилістичними авторськими засобами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У перекладознавчій науці наразі ще не дійшли згоди щодо шляхів відтворення одиниць фонографічного рівня, оскільки «українська мова не має усталеної системи засобів фонографічної стилізації на відміну від англійської» [6, с. 148], а отже, імовірна фонетична реальність писаного тексту, здатна відтворити лише «вірогідні позиційно зумовлені варіації та варіанти. Натуральне варіювання за таких умов передати неможливо» [7, с. 67]. Невідповідність критеріїв як мовних, так і культурних ставить перед перекладачем майже неможливе завдання, й вимагає творчих здібностей, гнучкості, професійного вміння та майстерності.

У рамках сучасного вітчизняного і зарубіжного перекладознавства все більше практиків та теоретиків перекладу (до прикладу, А. Л. Борисенко, М. М. Моріні, О. В. Ребрій, А. Л. Фізарді,) схилиються до думки, що «альтернативною можна вважати стратегію, скеровану на відтворення фонографічних засобів мовленнєвої стилізації в мові оригіналу паралельними/аналогічними засобами мови перекладу» [6, с. 149].

Так, сучасний американський перекладач А. Фізарді, пропонує використовувати музичне транскрибування, яке реалізується за допомогою діакритичних знаків [10, с. 19]. Такий підхід

робить можливим експлікацію авторського прийому і його емотивної сутності, оскільки «графічний (зоровий) образ завжди конкретніший за образ, створений мовою, а відповідно конкретнішим виявляється і його етнокультурний компонент» [4, с. 25].

Інші дослідники (до прикладу, А. Л. Борисенко, М. М. Моріні) пропонують відтворювати фонографічні аномалії за рахунок створення «мови у мові» або «віртуального» образу первинних фонографічних стилізацій, що складаються з неправильних або підлаштованих під місцевий колорит слів і фраз, фонетично адаптованих до правил цільової мови [11, с. 130].

Спорадичні, однак вдалі прийоми і способи перекладу ФАДМ свідчать про нову традицію, яка руйнує стереотипи радянської перекладознавчої школи про цілковиту невідтворюваність фонографічних аномалій.

Мета статті. Метою нашої розвідки є аналіз особливостей відтворення фонографічних аномалій діалектного мовлення творів М. Твена у перекладах українською мовою, що також передбачає фонографічну кваліфікацію аномалій мовлення художнього твору із вказівкою на соціокультурний аспект. Поставлена мета передбачає розв'язання таких завдань: з'ясувати особливості фонографічних аномалій афро-американського діалекту, вказати на можливість/неможливість їхнього відтворення у перекладі та виокремити можливі прийоми і способи їх перекладу.

Виклад основного матеріалу. Діалекти несуть у собі важливу соціальну інформацію, котра є надбанням її користувачів. Перекладознавство, у цьому особливому випадку, має виконувати місію не «слова», а «значення», тобто переклад розглядаємо як ключ до розуміння діалекту, а не як засіб його бездумного відтворення у тексті. Хоча інколи реальність може вимагати підлаштованого перекладу діалектів з метою їх розуміння більшою кількістю населення, проте, як зазначає російський науковець М. К. Грабовський, читачеві «уже нецікаво знати про що пише автор оригіналу. Йому цікаво знати, як це «звучить» мовою оригіналу» [2, с. 411]. Спорадичні спроби пошуку шляхів еквівалентного перекладу, свідчать про те, що «передача фонетичних особливостей мови персонажа – завдання технічно вирішуване» [1, с. 61–62].

Інше питання – як бути з фонографічними аномаліями конкретного діалекту, до прикладу афро-американського вернакуляру. Оскільки, відомо, що афро-американським варіантом англійської мови виражає себе ціла раса із своєю історією, культурним досвідом, щастям, горем, суворою життєвою правдою. Цією мовою пишеться проза та поезія, яка найбільш яскраво відображає менталітет носіїв мови, і переклад якої викликає певні труднощі у перекладачів. На плечі яких, лягає відповідальність за адекватне відтворення художнього тексту. Їхня майстерність полягає не лише у вмінні передати текст без порушень узуальних норм мови перекладу, але й у максимальному відображенні культурних особливостей мови оригіналу.

Як ілюстрацію ми обрали приклади із романів М. Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» і «Пригоди Тома Соєра» та їх україномовні переклади. З точки зору мови, діалектизми поділяються на фонетичні, які відрізняються від літературної норми вимовою певних звуків, граматичні, які різняться від літературної норми оформленням певних граматичних форм, і лексичні, що в діалекті мають значення, відмінне від загальноомовного.

Основними показниками аномалій мовлення героїв у романах М. Твена є фонетичні та лексичні особливості, котрі характеризують акустичнуприроду мовлення персонажів творів. До характерних фонетичнихрис афро-американського діалекту в цілому відносяться такі: (1) вилучення закінчення, котре попри емоційно-почуттєвий фактор «ковтається» мовцем. Характерне вилучення кінцевого звука має два розгалуження, котре включає у себе

a1) приголосні звуки редуковані апострофом, як наприклад: **t**(*los'*) [19, с. 60], **d**(*len'*) [19, с. 35], **f**(*o'*) [19, с. 182], **(b1)** слова із зазначеним кінцевим звуком, котрий вказує на фонетичну аномалію, серед них ми розрізняємо закінчення **t**(*acrost*[19, с. 33] → *across*),**x**(*ax*[19, с. 34] → *ask*),**e**(*behine*[19, с. 79] → *behind*), **n**(*hearn*[19, с. 193] → *heard*), **k** (*hunk*[19, с. 36] → *hunch*), (2) редуція звуків на початку та в середині слова: *b'long*[19, с. 31] → *belong*, *ca'm* [19, с. 100] → *calm*, *'bout* [19, с. 77] → *about*, *di'monds*[19, с. 11] → *diamonds*, *m'lasses*[19, с. 194] → *molasses*, *w'y* [19, с. 32] → *why*, (3) вилучення звука [r] та шва [ə], наприклад: *asho'* [17, с. 31] → *ashore*, *fo'*[19, с. 33] → *four*, *mo'* [19, с. 33] → *more*, *po'* [19, с. 110] → *poor*, *sho'* [19, с. 33] → *shore*, *und'* [19, с. 175] → *under*, *yo'* [19, с. 15] → *your*, *whah* [19, с. 6] → *where*, *fust* [19, с. 34] → *first*.

Варто відмітити, що вилучення або вокалізація [r] здійснюється після голосного звуку, що є рисою афро-американського вернакуляра. Це правило переважно застосовується, якщо [r] стоїть в кінці слова, а наступний склад починається не з голосного, а приголосного (*heahnow* [19, с. 165] → *hearnow*), (4) підміна кінцевого *ng* на *n*, особливо часто зустрічаються з герундієм, наприклад: *talkin'* [19, с. 33] → *talking* [12, с. 5].

Прикметно, що вилучення в англо-американському варіанті мови відбувається після голосних звуків, проте звукова система мови персонажа побудована таким чином, аби художній твір мав більш яскраве фонетичне забарвлення. Як наслідок, констатуємо редуцію у словах *hund'd* [19, с. 174] → *hundred*, *fum* [19, с. 15] → *from*, *f'm* [19, с. 100] → *from*, *pooty* [19, с. 33] → *pretty*, (5) заміна голосного звуку іншим голосним – e/o (*fer*[19, с. 33] → *for*), o/e (*onkore* [19, с. 96] → *encore*), e/i (*sence* [19, с. 42] → *since*), i/e (*forgit* [19, с. 66] → *forget*), u/a (*fust*[19, с. 194] → *fast*), e/u (*sech* [19, с. 118] → *such*), u/e (*turrible*[19, с. 60] → *terrible*), i/u (*jist*[19, с. 49] → *just*), (6) редуція двох останніх приголосних (тобто, двох або більше приголосних підряд), особливо тих, що закінчуються на [d] або [t]: *lan'* [19, с. 33] → *land*, *wouldn'* [19, с. 182] → *wouldn't* [12, с. 4].

З-поміж загальних форм фонологічного вираження спостерігається (7) заміна фрикативного [ð] на вибуховий [d], та (8) підміна негативного префіксу *in-* на *on-*, наприклад: *dah* [19, с. 6] → *there*, *dat* [19, с. 31] → *that*, *dar* [19, с. 165] → *there*, *de* [19, с. 15] → *the*, *oneasy* [19, с. 32] → *uneasy*. (9) Лабіалізація інтердентальних фрикативів [θ] на [f], є ще однією визначальною рисою афро-американського вернакуляру, проте, у аналізованих творах зустрічається досить рідко: *bofe* [19, с. 66] → *both*, *breff* [19, с. 110] → *breath*, *sumfn* [19, с. 31] → *something*.

(10) Афро-американський діалектний континуум характеризується частотним використанням «Eye dialect», що означає допущення невірної написання з метою відтворення регіональних особливостей мови, наприклад: *alwuz* [19, с. 31] – *always* ['ɔ:lwəz], *bekase* [19, с. 35] – *because* [bɪ'kəz], *bleeve* [18, с. 72] – *believe* [bɪ'li:v], *foteen* [19, с. 35] – *fourteen* ['fɔ:'ti:n], *ketch* [19, с. 35] – *catch* [kætʃ], *gal* [18, с. 144] – *girl* [gɜ:l], *weepon* [19, с. 35] – *weapon* ['wepən] тощо.

(11) Використання апокопа. Спроба закінчити слово на голосний звук супроводжується відсіканням кінцевого приголосного звуку: *child* стає *chile* [19, с. 56], *four* → *fo* [18, с. 80], *mister* → *misto* [19, с. 165] тощо.

Маркувальними рисами афро-американського вернакуляру є (12) палаталізація, наприклад: *k'yer* [19, с. 56] → *care*, (13) *gwyne* (рідко *gwineter*) [19, с. 66] як діеприкетник теперішнього часу від *go*, (14) заміна послідовного *thrn* на *th*, особливо перед [u] або [o], наприклад: *thoo* [θo] → *through* [19, с. 181].

У творі Мара Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» також зустрічаються риси південно-західного діалекту, наприклад: (15) унікальна дефісна форма *that-air* [19, с. 193] → *thatthere*, (16) архаїчна графема *kiver* [18, с. 194] → *cover*, (17) унікальна медіальна редуція *s'I* [19, с. 193] → *saysI*, *s'e* [19, с. 194] → *sayshe*, (18) ритмічний повтор звуків *sh-she* [19, с. 194] → *saysshe* (19) подвійна редуція 'n' [19, с. 34] → *and* [9, с. 323], (20) опущення ненаголошеного звуку, наприклад: *'bove* [17, с. 33] → *above*, *'way* [19, с. 33] → *away*, *b'longs* [17, с. 35] → *belong*, *b'lieve* [16, с. 190] → *believe*, *k'leck* [19, с. 35] → *collect*, (21) дифтонгізація голосного звуку [e] → [ei], наприклад: *one-laigged* [19, с. 35] → *one-legged*, (22) збереження архаїчної вимови *oi* → [aI], наприклад: *p'int* [19, с. 45] → *point* [13, с. 174], (23) вилучення ненаголошеного складу на початку та в середині слова, наприклад *fraid* [19, с. 195] → *afraid*. Соціологічні дослідження свідчать, що частотність використання цієї фонографічної аномалії залежить від віку людини. Зокрема, американський науковець Р. Рікфорд наголошує, що ті особи, яким за шістьдесят, використовують мовну аномалію частіше, ніж в молодшому віці [12, с. 5]. Звідси, зрозумілим є факт використання фонографічної стилізації письменником лише у мові дорослих персонажів твору, зокрема в мові тітки Саллі.

Кількісний аналіз частотності фонетичних кластерів унаочнює домінування таких особливостей діалекту, як вилучення звуків та використання героями творів слів з префіксом «а-». Проте, перекладні фрагменти свідчить про те, що вторинні комуніканти, здебільшого, їх перекладають за допомогою стандартного лексичного стратуму цільової мови. Що, безумовно, є свідченням нековирного руйнування головної ідеї закладеної автором. Наприклад:

– *I was a-studying over my text in Acts Seventeen before breakfast* [19, с. 117]; – *Перед сніданком я читав сімнадцяту главу «Діянь апостолів»* (І. Стешенко) [15, с. 456]; – *Перед сніданком я сидів і читав «Діяння апостолів»* (В. Левицька) [16, с. 177]; – *Перед сніданком я читав «Діянь апостолів»* (І. Базилянська) [17, с. 490].

Перекладачі одностайно обирають спосіб перекладу фонографічної аномалії *a-studying*, словниковим відповідником. Таким чином позбавивши читача можливості отримати текст у тому вигляді, у якому він постав у межах іншої культури. Такий переклад, безумовно, є не дуже вдалим, оскільки, слова з префіксом «а-» – це застарілі лексеми, поширені у мовному вжитку першої половини XVI століття. Відповідно переклад таких мовних відхилень має відбуватися за допомогою альтернативної пасивної лексики друготвору, яка стала такою внаслідок екстралінгвістичних чинників. Вдалим на нашу думку є такий переклад: «...we **a-watching** all the time, mind you» [19, с. 195]; – *«І завважте собі – ми вартували весь час»* [17, с. 519]. Слово «завважте», сучасна дослідниця Л. М. Підкуймуха відносить до «лексем, що мають ремарку те саме, що», тобто слово «зауважити» залишилося у рамках української мови, а його наближений варіант «завважити» виступає радше як розмовна, рідковживана лексема [5, с. 92]. Наступний варіант «вартувати» – це дієслово недоконаного виду, яке як правило також рідко використовується у стандартній (звичайній) мові. Такі вторинні номінації дозволяють наслідувати авторський принцип та вдало відтворюють соціально-територіальну особливість цільової аномалії. Тому, інколи доцільним є проявити свою креативність шляхом добору «функціонального аналога» [6, с. 150]. На прикладі вище поданого уривку бачимо, що перекладачі цього не зробили, обравши більш простий варіант.

Серед поширених способів перекладу усиченого мовлення спостерігаємо підміну акустичної аномалії діалектним словом. Наприклад:

– *Bekasewhy: would a wiseman want to live in de mids' er sich a blim-blammin' all de time?* [18, с. 56]; – *І знаєш чого? А того, що мудра людина нізащо не житиме в такому неклі.* (І. Стешенко) [15, с. 286]; – *Ну от скажи, хіба буде розумна людина жити в такому бедлами?* (В. Левицька) [16, с. 112]; – *І ось чому. Хіба розумна людина стане жити в такому розгардіяши?* (І. Базилянська) [17, с. 314].

Складність перекладу фонографічних аномалій полягає в тому, що вони складаються із відмінних мовних особливостей, які автор використовує для передачі кількох діалектів: афро-американського, південно-західного та «Пайк-Каунті». Звідси, просторіччя мови перекладу *не завжди є кращим* рішенням для відтворення фонографічних особливостей цільового тексту. Оскільки, фонетична система української мови, як правило, не має прямих відповідників у МО, а відтак «знижує контрастність мовних характеристик і обумовлює значні стилістичні і прагматичні втрати при перекладі» [3, с. 6].

Фактичний аналіз множинних перекладів творів Марка Твена свідчить про те, що зберегти окремі діалектні риси, як наприклад, вилучення звуків, можливо за допомогою таких способів і прийомів перекладу, як-от: (1) пропуск букв у словах («*hy'roglyphics*» – «*іроглифи*»). Відхилення від норми слова оригіналу покликане визвати у читача образ дитячої необізнаності, що полягає у недоладному користуванні важким для вимови словом, звідси перенесення орфографічної помилки першотвору на площину першотвору вважаємо вдалим перекладацьким рішенням.; (2) вилучення кінцевих літер (*you're's'rp* – «*я вас див...*»). Такий прийом перекладу вдало відтворює емоційність та простакуватість мови персонажа (тітки Саллі) у художньому творі. Сучасний український дослідник О. В. Ребрій на основі аналізу окремих художніх творів з елементами фонографічних стилізацій виділяє такі прийоми: (3) фонетичне пропущення («ковтання») (*fewddany' de-ooty* – «*я'бив'го*»); (4) фонетичні опущення («нічо» замість «нічого», «ска'еш» замість «скажеш», «тре» замість «треба» тощо) [6, с. 156].

Зазначені прийоми і способи перекладу супроводжується відступом від норм орфографії та фонетики. У цьому контексті дотримуємося думки, що «незвичні, але мотивовані контекстом написання (або накреслення) слів на тлі графічного і орфографічного стандартів набувають прагматичного навантаження – експресивно-видільного, емоційно-оцінного тощо», а від так вдало відтворюють інтенцію автора [8, с. 106].

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Головним правилом адекватного відтворення ФАДМ, залишається розкодування звукових одиниць, співставлення фонематичних підсистем двох мов та пошуку відповідних аномалій у МП, враховуючи коло читачів для яких здійснюється переклад та їх графічно-фонематичну компетенцію

вірно інтерпретувати орфографічні маніпуляції. Отже, нам вдалося проаналізувати особливості фонографічних аномалій діалектного мовлення та виокремити основні перекладацькі прийоми і способи відтворення найбільш частотних мовних відхилень від норми, як-от: пропуск букв у словах, вилучення кінцевих літер, фонетичне ковтання, фонетичне опущення. Перспективним є комплексне дослідження відтворення морфологічного, стилістичного та лексико-семантичного рівнів діалектного мовлення у перекладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борисенко А. Л. «Нестандартный» язык : Проблемы художественного перевода / А. Л. Борисенко // Ментальность. Коммуникация. – М., 2008. – Серия : Теория и история языкознания. – С. 250–266.
2. Гарбовский Н. К. Теория перевода / Н. К. Гарбовский. – М. : Моск. ун-т, 2004. – 544 с.
3. Куликова М. Н. Фонографическая стилизация речи (на материале перевода англоязычной литературы на русский язык) : автореф. ... дис. канд. филол. наук : 10.02.04 / Куликова Марина Николаевна. – СПб., 2011. – 20 с.
4. Ланчиков В. К. Топография поиска. Стандартизация в языке художественных переводов и ее преодоление / В. К. Ланчиков. // Мосты : журнал переводчиков. – М. : Р. Вален. – 2011. – № 3 (31). – С. 21–30.
5. Підкуймуха Л. М. Специфіка лексикографічної практики радянської доби щодо західноукраїнської лексики (на матеріалі текстів письменників літературного групування «Дванадцятка») / Л. М. Підкуймуха // Дослідження з лексикології і граматики української мови. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2013. – Вип. 14. – С. 87–94.
6. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі / О. В. Ребрій. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – 376 с.
7. Сердега Р. Л. Українська діалектологія / Р. Л. Сердега, А. А. Сагаровський. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. – 156 с.
8. Сковородников А. П. Графон / А. П. Сковородников // Энциклопедический словарь-справочник. Выразительные средства русского языка и речевые ошибки и недочеты. – М. : Флинта ; Наука, 2005. – С. 106–109.
9. Carkeet D. The Dialects in Huckleberry Finn / D. Carkeet // American Literature. – USA, 1979. – Vol. 51., №. 3. – P. 315–332.
10. Loi F. Air and Memory / Ed. and Trans. By A. Frisardi. – USA : Counterpath Press, 2007. – 120 p.
11. Morini M. Norms, Difference and the Translator : or, How to Reproduce Double Difference / M. Morini// RiLUnE. – 2006. – № 4. – P. 123–140.
12. Rickford J. R. Phonological and Grammatical Features of African American Vernacular English (AAVE) / R. J. Rickford. – UK : Blackwell, 1999. – P. 3–14.
13. Tidwell J. N. Mark Twain's Representation of Negro Speech / J. N. Tidwell // American Speech, 1942. – Vol. 17, № 3. – P. 174–176.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

14. Твен М. Пригоди Тома Сойєра / М. Твен ; пер. з англ. Ю. Корецького. – К.: Веселка, 1982. – 175 с.
15. Твен М. Пригоди Тома Сойєра. Пригоди Гекльберрі Фінна / М. Твен ; пер. з англ. І. Стешенко, В. Митрофанова. – К. : Веселка, 1990. – 496 с.
16. Твен М. Пригоди Гекльберрі Фінна / М. Твен ; пер. з англ. В. Левицької. – К. : Країна Мрій, 2009. – 368 с.
17. Твен М. Пригоди Тома Сойєра. Пригоди Гекльберрі Фінна / М. Твен ; пер. з англ. І. Базилянської. – Х. : Школа, 2013. – 544 с.
18. Twain M. The adventures of Tom Sawyer / M. Twain ; Ed. By P. Stoneley. – New York : Oxford University Press, 2007. – 238 p.
19. Twain M. The adventures of Huckleberry Finn / M. Twain ; Ed. By J. Manis. – PA. : The Pennsylvania State University, 1998. – 204 p.

Гудманян А. Передача в переводе фонографических аномалий диалектной речи.

Статья посвящена исследованию фонографических особенностей перевода диалектной речи в произведениях американского писателя М. Твена. Изучены и осмыслены пути воспроизведения фонографических аномалий диалектной речи в украинских переводах произведений М. Твена «Приключения Гекльберри Финна» и «Приключения Тома Сойера»; обнаружено новаторские черты творческого поиска переводчиков как основополагающих признаков создания приемов и способов их перевода. Впервые проведен целостный анализ особенностей фонографических аномалий диалектной речи. Выявлена частотность использования фонографических аномалий в произведениях М. Твена и отмечено целесообразность их воспроизведения во вторичных текстах. Произведен сопоставительный лингвостилистический анализ текстов оригиналов и переводов на фотографическом уровне и выявлена на этой основе неправомочность использования стандартного языка и просторечия языка перевода. Выделены такие приемы и способы перевода фонографических аномалий, как: пропуск букв в словах, изъятия конечных букв, фонетическое глотание, фонетическое опущение.

Ключевые слова: перевод, художественный перевод, диалект, аномалия, приемы и способы перевода, афро-американський вернакуляр.

Gudmanian A. Rendering the Pphonographic Anomalies of Dialect Speech.

*This article deals with the study of phonographic dialect specific speech features in the works of American writer Mark Twain. It studies the ways of rendering phonographic anomalies of Ukrainian translations of Mark Twains novels, The adventures of Tom Sawyer and The Adventures of Huckleberry Finn; determines innovative features of translators creative handwriting as the defining characteristics of the creation of new translation methods and means. The research gives an integral language analysis of phonographic peculiarities. It revealed frequency of the phonographic anomalies and importance in rendering them into Ukrainian. The study provides with the comparative analysis of original literary texts and their translated variants on phonographic level and outlines the illegality of **standard language** or dialects of the secondary language. The investigation distinguishes such translation methods and means like missing letter, missing final letters, phonetic swallowing and phonetic skipping.*

Key words: translation, literary translation, dialect, anomaly, methods and means of translation, African American Vernacular.

Ніна Іваницька, Наталя Іваницька
(Вінниця)

УДК 81'44:81'367:81'371

**ПРЕДИКАТИВНО-АДВЕРБІАЛЬНА МОДЕЛЬ ЛОКАЛІЗОВАНОГО БУТТЯ ЯК
TERTIUM COMPARATIONIS ДІЄСЛІВНОЇ СИНТАГМАТИКИ
(УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА ПАРАЛЕЛЬ)**

У статті встановлено корелятивні синтагматичні відношення між дієслівними системами української та англійської мов у проекції на предикативно-адвербіальну модель локалізованого буття як tertium comparationis двобічного міжмовного аналізу. Доведено, що обрана модель речення виступає об'єктивною основою зіставлення, оскільки є сформованою на основі диференційних ознак моделей такого типу в обох мовах. У роботі використане положення розробленої в лінгвославістиці теорії номінативного мінімуму речення, який утрадиційно розглядають як розширену схему, що включає мінімальну структурну схему речення (головні компоненти) та обов'язкові прислівні поширювачі, необхідні для реалізації реченням номінативної функції. Корелятивні ознаки реченнєвих структур обох мов, об'єднаних предикативно-адвербіальною моделлю локалізованого буття, відбито в тому, що структуру речень формують синсемантичні дієслова, які на рівні семантичних єдностей прогнозують одну сильну позицію для заповнення її відповідними (найчастіше прислівникові та чисельні приїменниково-іменникові словоформи) структурами, що в реченні кваліфіковано обов'язковим придієслівним компонентом. Виявлені випадки часткової чи повної некорельованості мають переважно формальні показники в межах обов'язкових придієслівних компонентів обставинної синтаксичної семантики і можуть бути пояснені особливостями граматичного ладу кожної із зіставляваних мов.

Ключові слова: українська та англійська дієслівні системи, предикативно-адвербіальна модель локалізованого буття, основа зіставлення (tertium comparationis), корелятивність.

Постановка проблеми, її актуальність та зв'язок із науковими завданнями. Зіставні дослідження в сьогоденному мовознавстві набувають все більшої актуальності. Встановлюючи ізоморфні та аломорфні параметри мовних одиниць, їхніх зв'язків та відношень, лінгвісти намагаються віднайти мовні та позалінгвальні чинники спільного та відмінного в мовних картинах світу (В. Г. Гак, С. П. Денисова, Ю. О. Жлуктенко, М. П. Кочерган, А. В. Корольова, В. І. Кушнерик, В. М. Манакін, А. Е. Левицький, Б. О. Серебренников, О. В. Тищенко, С. О. Швачко, І. К. Юсупов, В. М. Ярцева, W. Croft, C. Lehmann, W. Nemser, J. Newman, G. Nickel, A. Wierzbicka). Зіставні праці є своєчасними не лише з огляду на необхідність пізнання універсальності та ідіотетнічності досліджуваних мов, що, безперечно, уточнює раніше виявлені особливості тієї чи іншої мовної системи. Результати міжмовного аналізу мають наукове підґрунтя для лінгвістичного портретування позамовного світу, що, у свою чергу, поглиблює